

USTAWA
z dnia 20 czerwca 1992 r.

**o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego
transportu zbiorowego**

Opracowano na podstawie: tj. Dz.U. z 2002 r. Nr 175, poz. 1440, z 2003 r. Nr 137, poz. 1304, Nr 149, poz. 1452, Nr 203, poz. 1966, z 2005 r. Nr 90, poz. 756, Nr 180, poz. 1497, z 2006 r. Nr 141, poz. 1011, Nr 249, poz. 1824, z 2007 r. Nr 82, poz. 558.

Art. 1.

1. Ustawa reguluje uprawnienia do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego w regularnych przewozach osób, wykonywanych przez uprawnionych przewoźników kolejowych i autobusowych.
2. Przepisów ustawy nie stosuje się do komunikacji miejskiej.

Art. 1a.

1. Uprawnienia do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego przysługują w klasie 2 wyłącznie w określonych kategoriach pociągów i na podstawie określonych rodzajów biletów.
2. Osoba uprawniona do ulgowego przejazdu w klasie 2 na podstawie biletów jednorazowych korzystająca z przejazdu w klasie 1 zobowiązana jest do uiszczenia dopłaty w wysokości stanowiącej różnicę między należnością za pełnopłatny przejazd w klasie 1 a należnością za pełnopłatny przejazd w klasie 2.
3. Przewoźnicy wykonujący publiczny transport zbiorowy mogą wprowadzić uprawnienia do bezpłatnych albo ulgowych przejazdów dla swoich pracowników oraz emerytów i rencistów i najbliższych członków rodzin.
4. Ilekroć w ustawie jest mowa o:
  - 1) osobach niezdolnych do samodzielnej egzystencji – należy przez to rozumieć osoby całkowicie niezdolne do pracy oraz niezdolne do samodzielnej egzystencji, w rozumieniu przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, albo posiadające znaczny stopień niepełnosprawności, w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, bądź inwalidów I grupy, jeżeli orzeczenie o zaliczeniu do I grupy inwalidzkiej nie utraciło mocy;
  - 2) dzieciach i młodzieży dotkniętych inwalidztwem lub niepełnosprawnych – należy przez to rozumieć dzieci i młodzież dotknięte inwalidztwem lub niepełnosprawne do ukończenia 24 roku życia oraz studentów dotkniętych inwalidztwem lub niepełnosprawnych do ukończenia 26 roku życia;
  - 3) opiekunach lub przewodnikach – należy przez to rozumieć jedną osobę pełnoletnią, a w przypadku przewodnika osoby niewidomej – osobę, która ukończyła 13 lat, albo psa – przewodnika;

- 4) uldze 100% – należy przez to rozumieć uprawnienie do uzyskania w kasie biletowej przewoźnika biletu z ulgą 100% wydawanego nieodpłatnie.

Art. 1b.

1. Przepisów ustawy nie stosuje się do:

- 1) osób odbywających podróż na podstawie wykupionych od przewoźnika na rzecz tych osób legitymacji lub biletów uprawniających do ulgowych przejazdów, z zastrzeżeniem art. 5a;
- 2) osób, którym przewoźnik przyznał, w ramach własnej strategii handlowej, ulgi i zniżki taryfowe o charakterze komercyjnym;
- 3) pracowników firm przewozowych kolejowych i autobusowych, emerytów, rencistów tych firm i najbliższych członków ich rodzin, w zakresie, w jakim firmy te przyznały uprawnienia do ulgowych przejazdów;
- 4) pracowników przewoźników kolejowych odbywających służbowe przejazdy na podstawie zezwoleń, o których mowa w odrębnych przepisach, uprawniających do służbowego przebywania podczas jazdy w kabinach podróźnych pojazdów trakcyjnych nieprzeznaczonych dla podróźnych;
- 5) pasażerów odbywających podróż pociągami EuroCity i InterCity w komunikacji międzynarodowej;

[6) pasażerów w komunikacji autobusowej ekspresowej.]

<6) osób w komunikacji autobusowej ekspresowej, z zastrzeżeniem art. 2 ust. 2a.>

2. Wielkość ulg i zniżek taryfowych, o których mowa w ust. 1 pkt 2, nie może wynosić 95%, 78%, 49% i 37%, stanowić wielokrotności tych liczb oraz nie może być przez nie podzielna.

Art. 2.

1. Do ulgi 100% przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego, na podstawie biletów jednorazowych, są uprawnione następujące osoby:

- 1) dzieci w wieku do 4 lat;
- 2) umundurowani funkcjonariusze Straży Granicznej w czasie wykonywania czynności służbowych związanych z ochroną granicy państwowej, a także w czasie konwojowania osób zatrzymanych, służby patrolowej oraz wykonywania czynności związanych z kontrolą ruchu granicznego;

<2a) funkcjonariusze Straży Granicznej w czasie wykonywania czynności służbowych związanych z ochroną na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej szlaków komunikacyjnych o szczególnym znaczeniu międzynarodowym przed przestępczością, której zwalczanie należy do właściwości Straży Granicznej;>

- 3) funkcjonariusze celni w czasie wykonywania czynności służbowych kontroli celnej w ruchu granicznym;
- 4) umundurowani funkcjonariusze Policji w czasie konwojowania osób zatrzymanych lub chronionego mienia, przewożenia poczty specjalnej, służby patrolowej oraz udzielania pomocy lub asystowania przy czynnościach organów egzekucyjnych;

nowe brzmienie pkt 6 w art. 1b oraz dodany pkt 2a w ust. 1, dodany ust. 2a i nowe brzmienie ust. 4 w art. 2 wchodzi w życie z dn. 12.11.2007 r. (Dz.U. z 2007 r. Nr 82, poz. 558).

- 5) żołnierze Żandarmerii Wojskowej oraz wojskowych organów porządkowych wykonujący czynności urzędowe patrolowania i inne czynności służbowe w środkach transportu zbiorowego.
2. Do ulgi 100% przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego autobusowego w komunikacji zwykłej i przyspieszonej, na podstawie biletów jednorazowych, są uprawnione dzieci do 4 lat, pod warunkiem niekorzystania przez dziecko z oddzielnego miejsca do siedzenia.
- <2a. Do ulgi 100% przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego autobusowego w komunikacji zwykłej, pospiesznej, przyspieszonej i ekspresowej, na podstawie biletów jednorazowych, są uprawnieni funkcjonariusze Straży Granicznej w czasie wykonywania czynności służbowych związanych z ochroną na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej szlaków komunikacyjnych o szczególnym znaczeniu międzynarodowym przed przestępczością, której zwalczanie należy do właściwości Straży Granicznej.>**
3. Do ulgi 95% przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego oraz autobusowego, na podstawie biletów jednorazowych, jest uprawniony przewodnik lub opiekun towarzyszący w podróży osobie niewidomej albo osobie niezdolnej do samodzielnej egzystencji.
- [4. Do ulgi 78% przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego autobusowego w komunikacji zwykłej i przyspieszonej, na podstawie biletów jednorazowych, są uprawnione osoby wymienione w ust. 1.]*
- <4. Do ulgi 78% przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego autobusowego w komunikacji zwykłej i przyspieszonej, na podstawie biletów jednorazowych, są uprawnione osoby wymienione w ust. 1, z wyjątkiem osób, o których mowa w ust. 1 pkt 2a.>**
5. Do ulgi 78% przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego oraz autobusowego są uprawnione następujące osoby:
- 1) dzieci i młodzież dotknięte inwalidztwem lub niepełnosprawne – na podstawie biletów jednorazowych lub miesięcznych imiennych;
  - 2) jedno z rodziców lub opiekun dzieci i młodzieży dotkniętych inwalidztwem lub niepełnosprawnych – na podstawie biletów jednorazowych.
- Uprawnienie to obejmuje wyłącznie przejazd z miejsca zamieszkania lub miejsca pobytu do przedszkola, szkoły, szkoły wyższej, placówki opiekuńczo-wychowawczej, placówki oświatowo-wychowawczej, specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego, specjalnego ośrodka wychowawczego, ośrodka umożliwiającego dzieciom i młodzieży spełnianie obowiązku szkolnego i obowiązku nauki, ośrodka rehabilitacyjno-wychowawczego, domu pomocy społecznej, ośrodka wsparcia, zakładu opieki zdrowotnej, poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, a także na turnus rehabilitacyjny – i z powrotem.
6. Do ulgi 78% przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego w pociągach osobowych, pospiesznych i ekspresowych oraz autobusowego w komunikacji zwykłej i przyspieszonej, na podstawie biletów jednorazowych, są uprawnieni żołnierze odbywający niezawodową służbę wojskową, z wyjątkiem służby okresowej i nadterminowej, oraz osoby spełniające obowiązek tej służby w formach równorzędnych.
7. Do ulgi 78% przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego w pociągach osobowych i pospiesznych oraz autobusowego w komunikacji zwykłej, przyspieszonej i pospiesznej, na podstawie biletów jednorazo-

wych, są uprawnione cywilne niewidome ofiary działań wojennych uznane za osoby niezdolne do samodzielnej egzystencji.

Art. 3.

Do dwóch przejazdów w ciągu roku z ulgą 37% przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego w pociągach osobowych, pospiesznych i ekspresowych uprawnieni są emeryci i renciści oraz ich współmałżonkowie, na których pobierane są zasiłki rodzinne.

Art. 4.

1. Do ulgi 49% przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego w pociągach osobowych oraz autobusowego w komunikacji zwykłej, na podstawie biletów jednorazowych, są uprawnione osoby niezdolne do samodzielnej egzystencji.
2. Do ulgi 37% przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego w pociągach innych niż osobowe oraz autobusowego w komunikacji innej niż zwykła, na podstawie biletów jednorazowych, są uprawnione osoby wymienione w ust. 1.
3. Do ulgi 37% przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego oraz autobusowego, na podstawie biletów jednorazowych lub miesięcznych imiennych, są uprawnione osoby niewidome, jeśli nie są uznane za osoby niezdolne do samodzielnej egzystencji.
4. Do ulgi 37% przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego w pociągach osobowych, pospiesznych i ekspresowych, na podstawie biletów jednorazowych, są uprawnione następujące osoby:
  - 1) dzieci w wieku powyżej 4 lat do rozpoczęcia odbywania obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego;
  - 2) dzieci i młodzież w okresie od rozpoczęcia odbywania obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego do ukończenia gimnazjum, szkoły ponadpodstawowej lub ponadgimnazjalnej - publicznej lub niepublicznej o uprawnieniach szkoły publicznej, nie dłużej niż do ukończenia 24 roku życia;
  - 3) studenci do ukończenia 26 roku życia.
5. Do ulgi 37% przy przejazdach środkami publicznego transportu autobusowego w komunikacji zwykłej i przyspieszonej, na podstawie biletów jednorazowych, są uprawnione osoby wymienione w ust. 4 pkt 1.-
6. Do ulgi 49% przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego w pociągach osobowych i pospiesznych, na podstawie imiennych biletów miesięcznych, są uprawnione osoby wymienione w ust. 4 pkt 2 i 3.
7. Do ulgi 37% przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego w pociągach osobowych, na podstawie biletów jednorazowych lub miesięcznych imiennych, są uprawnione następujące osoby:
  - 1) nauczyciele szkół podstawowych, gimnazjów, szkół ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych – publicznych lub niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych;
  - 2) nauczyciele akademicy.

Art. 5.

1. Do ulgi 49% przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego autobusowego w komunikacji zwykłej i przyspieszonej, na podstawie biletów imiennych miesięcznych szkolnych, są uprawnione następujące osoby:
  - 1) dzieci i młodzież w okresie od rozpoczęcia odbywania obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego do ukończenia gimnazjum, szkoły ponadpodstawowej lub ponadgimnazjalnej - publicznej lub niepublicznej o uprawnieniach szkoły publicznej, nie dłużej niż do ukończenia 24 roku życia;
  - 2) studenci do ukończenia 26 roku życia.
2. Do ulgi 37% przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego autobusowego w komunikacji zwykłej, na podstawie biletów imiennych miesięcznych, są uprawnione następujące osoby:
  - 1) nauczyciele szkół podstawowych, gimnazjów, szkół ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych – publicznych lub niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych;
  - 2) nauczyciele akademicy.

Art. 5a.

W przypadku nabywania przez gminę biletów miesięcznych dla dzieci w celu wykonania obowiązku określonego w art. 14a ust. 3 oraz art. 17 ust. 3 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329 i Nr 106, poz. 496, z 1997 r. Nr 28, poz. 153 i Nr 141, poz. 943, z 1998 r. Nr 117, poz. 759 i Nr 162, poz. 1126, z 2000 r. Nr 12, poz. 136, Nr 19, poz. 239, Nr 48, poz. 550, Nr 104, poz. 1104, Nr 120, poz. 1268 i Nr 122, poz. 1320, z 2001 r. Nr 111, poz. 1194 i Nr 144, poz. 1615, z 2002 r. Nr 41, poz. 362, Nr 113, poz. 984, Nr 141, poz. 1185 i Nr 200, poz. 1683 oraz z 2003 r. Nr 6, poz. 65, Nr 128, poz. 1176 i Nr 137, poz. 1304) uwzględnia się ulgi, o których mowa w art. 4 ust. 6 i art. 5 ust. 1.

Art. 6.

1. Minister właściwy do spraw transportu, w porozumieniu z ministrami właściwymi do spraw: pracy i zabezpieczenia społecznego, oświaty i wychowania oraz szkolnictwa wyższego, określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje dokumentów poświadczających uprawnienia do korzystania z ulgowych przejazdów osób, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1, ust. 2, 3, 5 pkt 1 i 2 oraz art. 3–5, z uwzględnieniem rodzaju posiadanych uprawnień określonych w tych przepisach, oraz wzór dokumentu dla osób, o których mowa w art. 2 ust. 5 pkt 2 i art. 3.

nowe brzmienie ust. 2 w art. 6 wchodzi w życie z dn. 12.11.2007 r. (Dz.U. z 2007 r. Nr 82, poz. 558).

[2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej oraz ministrem właściwym do spraw transportu, określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje dokumentów poświadczających uprawnienia do korzystania z ulgowych przejazdów osób, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 2–5 oraz ust. 6, z uwzględnieniem rodzaju posiadanych uprawnień określonych w tych przepisach.]

- <2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej, ministrem właściwym do spraw finansów publicznych oraz ministrem właściwym do spraw transportu określi, w drodze rozporzą-**

dzenia, rodzaje dokumentów poświadczających uprawnienia do korzystania z ulgowych przejazdów osób, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 2-5, ust. 2a oraz ust. 6, uwzględniając konieczność wskazania w dokumencie podstawy prawnej uprawniającej do ulgi oraz określenia dokumentów wydawanych tylko na czas wykonywania czynności, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 2-5, ust. 2a oraz ust. 6.>

Art. 7.

1. Znosi się wszelkie uprawnienia do bezpłatnych i ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego przewidziane w dotychczasowych przepisach prawa oraz postanowieniach układów zbiorowych pracy, z zastrzeżeniem ust. 2.
2. Przepis ust. 1 nie dotyczy osób, których uprawnienia do bezpłatnych albo ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego reguluje:
  - 1) ustawa z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz.U. z 2002 r. Nr 9, poz. 87);
  - 2) ustawa z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz.U. z 2002 r. Nr 42, poz. 371).
3. Przepisy ustawy nie naruszają przepisu art. 43 ustawy z dnia 9 maja 1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora (Dz.U. z 1996 r. Nr 73, poz. 350 i Nr 137, poz. 638, z 1997 r. Nr 28, poz. 153, Nr 98, poz. 604, Nr 106, poz. 679, Nr 121, poz. 770 i Nr 160, poz. 1080, z 1998 r. Nr 162, poz. 1118, z 1999 r. Nr 52, poz. 527 i 528, z 2000 r. Nr 6, poz. 69, z 2001 r. Nr 94, poz. 1032 i Nr 138, poz. 1567 oraz z 2002 r. Nr 27, poz. 266).

Art. 8. (uchylony).

Art. 8a.

[1. Finansowanie ustawowych uprawnień do ulgowych przejazdów należy do zadań własnych samorządu województwa.]

ust. 1 niezgodny z Konstytucją - wyrok TK (Dz.U. z 2006 r. Nr 141, poz. 1011) - traci moc z dniem 9.02.2008 r.

2. Samorządy województw, z zastrzeżeniem ust. 2a, przekazują przewoźnikom wykonującym krajowe autobusowe przewozy pasażerskie dopłaty do tych przewozów z tytułu stosowania obowiązujących ustawowych ulg w przewozach pasażerskich, z zastrzeżeniem ust. 4.
- 2a. Właściwość miejscową samorządu województwa ustala się według miejsca:
  - 1) zamieszkania lub siedziby przewoźnika - w przypadku przewozów realizowanych na trasach wykraczających poza obszar co najmniej jednego województwa;
  - 2) wykonywania przewozów - w przypadku przewozów niewykraczających poza obszar województwa.
3. Kwotę dopłaty, o której mowa w ust. 2, stanowi różnica pomiędzy wartością sprzedaży biletów obliczoną według cen nieuwzględniających ustawowych ulg a wartością sprzedaży tych biletów w cenach uwzględniających te ulgi.

4. Uprawnienie do otrzymywania dopłat, o których mowa w ust. 2, nabywa przewoźnik, który:
  - 1) posiada zezwolenie na wykonywanie przewozów regularnych osób w krajowym transporcie drogowym, wydane zgodnie z przepisami ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym (Dz.U. Nr 125, poz. 1371, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 89, poz. 804 i Nr 199, poz. 1671 oraz z 2003 r. Nr 137, poz. 1302 i Nr 149, poz. 1452),
  - 2) stosuje kasy rejestrujące posiadające pozytywną opinię ministra właściwego do spraw finansów publicznych, które umożliwiają określenie kwoty dopłat do przewozów w podziale na poszczególne kategorie ulg ustawowych,
  - 3) zawarł umowę z samorządem województwa określającą zasady przekazywania przewoźnikom dopłat.
5. Zmiany w programach kas rejestrujących, uwzględniających zasady określone w ust. 3 i 4 pkt 2, wymagają uzyskania pozytywnej opinii ministra właściwego do spraw finansów publicznych.
6. Zasad finansowania określonych w ust. 1-4 nie stosuje się do przejazdów dzieci do lat 4 objętych ulgą 100%.

Art. 8b.

Przewoźnicy kolejowi, wykonujący krajowe przewozy pasażerskie, otrzymują z tytułu obowiązujących ustawowych ulg dotację przedmiotową na podstawie art. 22 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o transporcie kolejowym (Dz.U. z 1997 r. Nr 96, poz. 591, z 1998 r. Nr 106, poz. 668, z 1999 r. Nr 84, poz. 934, z 2000 r. Nr 84, poz. 948, Nr 120, poz. 1268 i Nr 122, poz. 1314 oraz z 2001 r. Nr 154, poz. 1800).

Art. 9.

1. Tracą moc dotychczasowe przepisy oraz postanowienia układów zbiorowych pracy w sprawach unormowanych w ustawie.
2. W szczególności tracą moc:
  - 1) art. 49 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej oraz ich rodzin (Dz.U. z 1983 r. Nr 46, poz. 210, z 1985 r. Nr 20, poz. 85 i Nr 38, poz. 181, z 1989 r. Nr 35, poz. 190 i 192 oraz z 1990 r. Nr 36, poz. 206 i Nr 92, poz. 540);
  - 2) art. 30 ustawy z dnia 10 grudnia 1959 r. o Służbie Więziennej (Dz.U. z 1984 r. Nr 29, poz. 149, z 1989 r. Nr 35, poz. 192 oraz z 1991 r. Nr 94, poz. 422 i Nr 105, poz. 453);
  - 3) art. 13 ustawy z dnia 17 lutego 1960 r. o Polskiej Akademii Nauk (Dz.U. z 1970 r. Nr 4, poz. 35, z 1973 r. Nr 12, poz. 89, z 1974 r. Nr 50, poz. 319 oraz z 1989 r. Nr 34, poz. 178 i Nr 35, poz. 192);
  - 4) art. 69 pkt 2 i art. 133 pkt 2 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 1992 r. Nr 4, poz. 16 i Nr 40, poz. 174);
  - 5) art. 61 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 30 czerwca 1970 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz.U. z 1992 r. Nr 8, poz. 31);
  - 6) art. 49 ustawy z dnia 16 grudnia 1972 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin (Dz.U. z 1983 r. Nr 29, poz. 139, z 1984 r. Nr

- 52, poz. 270, z 1985 r. Nr 20, poz. 85, z 1989 r. Nr 35, poz. 190, z 1990 r. Nr 34, poz. 198, Nr 36, poz. 206 i Nr 92, poz. 540 oraz z 1991 r. Nr 94, poz. 422);
- 7) art. 62 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz.U. z 1982 r. Nr 3, poz. 19, Nr 25, poz. 187 i Nr 31, poz. 214, z 1983 r. Nr 5, poz. 33, z 1988 r. Nr 19, poz. 132, z 1989 r. Nr 4, poz. 24 i Nr 35, poz. 192, z 1990 r. Nr 34, poz. 197 i 198, Nr 36, poz. 206 i Nr 72, poz. 423, z 1991 r. Nr 95, poz. 425 i Nr 104, poz. 450 oraz z 1992 r. Nr 53, poz. 252);
- 8) art. 25 ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz.U. z 1982 r. Nr 31, poz. 214, z 1984 r. Nr 35, poz. 187, z 1988 r. Nr 19, poz. 132, z 1989 r. Nr 4, poz. 24 i Nr 34, poz. 178 i 182, z 1990 r. Nr 20, poz. 121 oraz z 1991 r. Nr 55, poz. 234, Nr 88, poz. 400 i Nr 95, poz. 425);
- 9) art. 59 ust. 1 ustawy z dnia 25 lipca 1985 r. o jednostkach badawczo-rozwojowych (Dz.U. z 1991 r. Nr 44, poz. 194 i Nr 107, poz. 464);
- 10) art. 74 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz.U. z 1990 r. Nr 30, poz. 179 oraz z 1991 r. Nr 94, poz. 422 i Nr 107, poz. 461);
- 11) art. 61 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Urzędzie Ochrony Państwa (Dz.U. z 1990 r. Nr 30, poz. 180 oraz z 1991 r. Nr 94, poz. 422 i Nr 107, poz. 461);
- 12) art. 120 i 153 ustawy z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym (Dz.U. z 1990 r. Nr 65, poz. 385);
- 13) art. 78 ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz.U. z 1990 r. Nr 78, poz. 462 i z 1991 r. Nr 94, poz. 422);
- 14) art. 64 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz.U. z 1991 r. Nr 88, poz. 400 i z 1992 r. Nr 21, poz. 86);
- 15) art. 46 ust. 1 pkt 4 i ust. 2 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz.U. z 1991 r. Nr 101, poz. 444 i z 1992 r. Nr 21, poz. 85);
- 16) art. 17 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 16 października 1991 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 1991 r. Nr 114, poz. 492);
- 17) art. 112 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 1991 r. Nr 95, poz. 425 i z 1992 r. Nr 26, poz. 113).

Art. 10. (pominięty).

Art. 11.

Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1993 r., z tym że art. 10 wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.